

M. Seppola Simonsen (Norsko)

Kvenština či kvenská finština je ugrofinský menšinový jazyk, kterým mluví Kvenové v severním Norsku. K jeho mladým hlasům patří také M. Seppola Simonsen. Má bakaláře z anglické literatury a španělštiny. Poezii píše v norštině. Debutová sbírka *Hjerteskog* (Les srdcí), která vyšla v roce 2022, se věnuje kvenskému jazyku a identitě, přírodě a pocitu ztráty.

ukázky přeložili Petra Mikulášková, Ivan Petlan

chci cítit klid
k jakému se probouzejí zvířata
hlodající hlad
nasytit to

probouzím se v díře v ledu
slunce jsem nikdy neviděl
za první měsíce ve tmě
ve mně narostla sova

probouzím se a mé tělo zápasí
s teplou krví uvnitř

prázdnota pod ledem
komujää
v těle
vzduchová bublina v krvi
putující po proudu

ta krása že existuje slovo
pro prázdnotu
mezi vrstvami ledu a ledu a vody

zdroj daleko níže
ozývá se ve tmě
postrádá hustotu
opak prostoru k dýchání

má matka mizí
dolů do propasti kde není jazyka
kde ve tmě čeká moje babička
němí se mohou navzájem najít
pocítit drsnost na prstech
a doufat že jsou dvě poslední
generace pohlčené hlubinou

vítr casnuje kůži
sklonit šíji k ochraně
světla co hoří

valkkee

valkkee ... svítání

bělostně svět se lihotá v periferním vidění
bezkrevně praskají rty

sněhový příkrov narušily opatrné tlapky
lišky se plíží po pláni
zadržujeme dech zády k ledu
nad hlavou zapraští
lovec se zastaví

dny kdy je sníh tak tenký
že není radno se zastavovat k oddechu
nad námi visící měsíc
jak mořský orel hladový
toto jsou však ty dny
kdy i polární záře tančí
jako vzpomínka
nad ledem

slunovrat to je prosinec
jsi napůl volný, napůl ne
dost daleko je do června, slunovrat
slyšíš? kde nic není
bývá tma řidší
na ztmavnutí je toho pramálo

po kolenou se musím vrátit
plazit se bez dechu po mořském dně
přes útesy, potopená města
podél teplého proudu
nezmrznu

vítá mě treska na trdlišti
dorazil jsem na místo páření
světlo se láme přes
vlny
myslím že je to bouřka

první co vidím v kovářské dílně je silueta muže
přejede si rukou po čele a přikrčí k silnému úderu
kladivo dopadne, vytryskne pot
zůstávám u vchodu, v teple.
Seppälä zadrží další ránu, pohlédne ke mně a cosi huláká
nemluví však jeho řečí, jen cítím, jak zadrhává a
zve mě do kovárny
nemůžu na návštěvu
přišel jsem si jen ukrást trochu tepla

ohýbá šíji
sníh ho bičuje přes plece
oči zavřené
dál
k severu
není tam nahoře nic
zač by nemělo cenu bojovat

sever není pevně vytýčený
raja
zářez v Tornedalenu rozhoduje
o zóně zapomenutí
v nás: přišel jsi sem před nebo po králích
čmárat tužkou po mapě?

raja ... hranice

les se ke mně obrací
beru co nevlastním
život druhého
ođotan
bez viny
také budu dávat také budu ztrácet

slunce přichází domů na dlouhé hodiny
tahá zorničky ty se zvětšují
lišky v lese to vědí
že stoletá noc slábne
kráčím podél zmrazků
tma číhá za horou s nožem *puukko*
s naolejovanou hřídelí

barva se navrácí rozličnou rychlostí
a ze všech nejdéle jsem byl bílá
kůže a nehty při okrajích
bílé zuby za rty
oko kolem zornice
nikdy jaro přijímá
i když se zavrtá
do podpaždí kde se rozpínají žebra
ten bílý košík okolo srdce

všechno co hnije
červnový sníh ve stínu smrku
ostružiny morušky na kraji bažiny
ptačí tělíčka
která na jaře nalétávají do skla
a přistanou v záhonech květin
mezi ostatní mrtvé
hnilobné mouchy se rojí
a my žijeme

rtuť stoupá
nebe je nekonečně modré
vždycky je modro v trhlinách
něco mám

klepe na veslo
svědí na okraji
tajemství

kořeny se plazí přes všechny prahy
rámy dveří a oken
cestou k převrácení světa
kdy les zůstane hluboko uvnitř

během ročních dob bývá můj svět
přeformulován stíny
mýtinami podél cest
vychladlý popel víří
kolem nových výhonků a stoupá vzhůru

nemyslet na cestu
ale na místo kam vede
černé oči mezi kořeny
jsou jezírka z posledního deště
přebytky z šedavé oblohy
kapky dopadly na okno
s tempem tajícího metronomu

ve snu je země pode mnou šedá
led v zemi se opět stává vodou
slyším jak zurčí
jíl se mi plazí po těle
nebo budu stažen do něj
vše uvězněné v permafrostu se uvolní
jsou uvolněny kletby zanechané předky
pod novým a teplejším sluncem
probouzejí mě ptáci
jejich hemžení po střechách ptáci křičí na ostrý poplach
čas vypršel léto přichází
se svými rozložitými řekami
a rampouchy co umírají po kapkách

každou vteřinu se líhne hmyz z vajíčka
komáři ožili
příroda mě vítá
jako dosud vždy
ale v této chvíli když v sobě cítím
co ona cítí v sobě
slyším šeptat břízu
mojí řečí
vidím jak se balvany ztrácí
pod kůrou vody

sem může jezdit jen říční člun
a cítím ploché dno toku dostává tvar
kolem rukojeti nože
člun už je celý v kmeni
dřevo měkké jako máslo
v mírném slunci

v srdci všemi kanály
vytlačuje kořeny
hluboký les
syđänmettä
vítr zadrhává v trní
tma, ale teplá, je tam
kam slunce neproniklo

syđänmettä ... zármutek

nahoře ve větvích visí jeřabinový závěs
listy zotvírané do světla jsou jako rovevřené pěsti
proti obloze obrysy dlaní

vezmeš mě do údolí tisíce trnů
kde řeka rozděluje víc než se oku zdá
nosí v sobě roční období led a květiny
v širém proudu dolů
chci tam i já a ty mě tam vezmeš

v říční lodi tam kde můžeme chytat
ryby co plavou
v řece beze jména
těch už měla příliš
jindy
odrazím říční člun
tak lehce, vyrazí
Raisinjoki jako bůh
pradávná řeka, kde leží kameny
přímo pod svrchním proudem
ale jsem tak lehká
a lehká je má loď
vždy jsme to takto dělávali, na mělčině
byli jsme stvořeni jen pro tento účel
červencový vítr nad naším jezerem
ne ten sladký vánek
ten ostrý, co přereže kůrku
a žene ovády na souš
můžeme se koupat sami, *sisar*
je pro nás dost tepla
dole pod vodou

sisar ... sestra

den po červnu políbil léto s otevřenými ústy
bříza se čistí svými tenkými pažemi
setřásá déšť který tlačí
ptáky a hmyz až ke kmeni

večer se ochladí a zklidní
nechám si noční slunce svítit do očí
pod hladinu vody nezvučně hází
zvířata temné stíny

i ptáci v nízké trávě
co vlečou zobáky po zemi
přitlačí křídla k tělu
a nechají do mě pálit slunce

léto se třese a přelévá
všechny své dny skrze mě

les žije les umírá
bez slunce jsem zůstal jen já

Suvi se sladce usmívá
hraje si se střípky co mě osvětlují
ví že se tma blíží
přivírám jedno oko po druhém

suvi ... léto

mettä, lese můj
dobře tě znám
i když si přeji
zmizet vevnitř
sejít z cesty mezi temnějšími
korunami přinucen
zůstat v tobě

jednoho dne zavesluji tam
kde vesluješ ty
slunce mě lechtá za krkem
dole v nízkém porostu zračí se optický klam
isoäiji, prapředku, v lodi nahoře na řece
komáři číhají nad vodní hladinou
jeho paže jsou silné a holé
kůže si pamatuje
co zapomene nůž

už jsem blíž
voní to jako spálený dehet
hvězda které říkáme slunce
probleskuje přes dým

tělo hoří
nejsem to však já
oheň požírá jiný materiál

kdyby se kůže mohla proměnit v popel
pochopil bych

krev je krev je krev
když tělo nese stopy
svého původu uvnitř

zima přichází tak rychle
zelené listy jsou zalaty do ledu
toto je Arktida, uvnitř teplá
černé vlny buší do pobřeží
racek křičí, hlas se tříští
počkám na tebe
na lososa, co se vrací v červenci
se stříbrem šupin které se v úkosu lihotá

já a svět existujeme ve stejném čase
v těle mám *onni*, štěstí
právě dost na přežití zimy
dlouhé noci bez dní
jehličí nezapře samo sebe
zelená se, dokud se nezhroutí ke kořenům

pěnice borová migruje za lepšími podmínkami
bez fanfár a vábivých tanečků
bez možnosti vidět zem či oblohu v pokrývce mraků
zemský magnetismus táhne tělo na jih
kde jsou podmínky zvládnutelné
touha způsobí že se navrátí
když se všechen led roztopí

läpänäkkyyvää
bezbarvé dědictví
vody na přímém slunci
tekuté pod jazykem
je kvenské věřit
že nejste Kven

läpänäkkyyvää ... průzračný

skleněná koule utkaná z modré příze
tenká membrána mezi zachyceným vzduchem

a studenou slanou vodou
protáčím nit mezi prsty

netroufám si vzít kouli
zahřmí a trhá se

sním o tom že chytím
rybu se sklem v břiše

všichni jsme se dostali na pobřeží
Ruiða se svým teplým proudem
svoboda žít
vedla nás sem jako ryby k potěru
lidé prostě chtějí jen žít
jsme lidé

Ruiða ... Norsko

ponořím ruce do studené hlíny
a vytáhnu to co lze zformulovat
co na sebe může vzít podobu jinou než svou vlastní
a rádo se stane něčím více trvalým
modrou vázou naplněnou vodou z moře
mnou který je poloviční
nebo nedostatečný nebo nečistý

toto je měřicí bod
ležím v nejhlubší díře moře
a cítím tah směrem k povrchu
s bradou nad vodou vidím
masy vzdálených stromů v černých kabátech

když přistávám na pláži
k mokré kůži přilne písek
chybí mi ten hydrostatický tlak
ale poprvé slyším směřící se straku

když slunce zapadá do moře
jsem suchý

mé jméno je stopou v zemi
a existuje bezzvučně
desetkrát jsem si to procvičil
výslovnost toho slova
se srolovaným jazykem
a měkkými rty
desetkrát jím vítr
polykal tvrdé souhlásky
a hluboké samohlásky

černé ledové moře objímá mé tělo
které zvedá
písek a nánosy z dna
všechno teď víří
ve vodě okolo mě

zde dole neslyším
jazyk jak mu rozumím
ale přes vlny
vidím paprsky
jak dopadají na bílé mušle